

ਸੋਵੀਨਾਰ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਤੇ

ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਇੰਟਨੈਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.)

ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਅਤੇ
ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰ ਦੇ 128ਵੇਂ ਜਨਮਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਮਿਤੀ 16-01-2011

ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ

ਸਥਾਨ:- ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸੈਕਟਰ 34, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

ਨਿਓ ਦੁਆਬਾ ਸਵੀਟਸ ਐਂਡ ਰਸੋਈ

ਐਸ.ਸੀ.ਓ ਨੰ:- 28 ਸੈਕਟਰ 21-ਸੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ। ਫੋਨ:- 2701717

ਐਸ.ਸੀ.ਓ ਨੰ:- 39 ਸੈਕਟਰ 30 ਸੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ। ਫੋਨ:- 5007075

795 ਡੱਡੂ ਮਾਜਰਾ 38 ਵੈਸਟ

ਐਸ. ਸੀ ਓ ਨੰ. 39 ਸੈਕਟਰ 30 ਸੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:

Relax.
Smile.
Enjoy.
Cherish.
Indulge.
Live.
Laugh.

**A harmony of happiness & emotions
in your complete home.**

PARADISE APARTMENTS

1 BED ROOM - SUPER AREA 600 Sq.Ft.

2 BED ROOMS - SUPER AREA 990 Sq.Ft.

Bajwa Developers, a name synonymous with providing quality urban housing along with financial prudence has to its credit of developing over 500 acres in Punjab in the form of township and mega projects of Mohali (Kharar), Patiala, Khanna & Sunny Enclave 2. Bajwa Developers are the pioneers in introducing integrated townships which have facilities like primary and high schools, health facilities, shopping malls, security arrangements and big open spaces for leisure & recreation, not to mention a fine balance of good architecture and a refined aesthetic sense.

**ALSO AVAILABLE PLOTS, BOOTHS & SCOs
AT MOHALI, PATIALA & SUNNY ENCLAVE 2**

BAJWA DEVELOPERS LTD.

Sunny Enclave, SCO 17-18, Desu Majra, Kharar, Sector 125, Mohali, Punjab.
Ph: +91-160-5009525-26, Fax: +91-160-5009524 Mobile: 9872614382, 9988773488
email: js_bajwadevelopers@yahoo.com www.sunnyenclave.com

www.sunnyenclave.com

SMSBDL to 53030

BOOKING OPEN CALL 09465460213 | 09781949709 | 09876066549 | 09872614382

SRI SUKHMANI

GROUP OF INSTITUTIONS

Estd.-1998

Campus: Chandigarh-Ambala-Delhi National Highway, Derabassi (Near Chandigarh) 01762-283096, 506445

Head Office : SCO 447-448, Sector-35C, Chandigarh. Ph: 0172-2603352, 2661156

ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਗਰੁਪ ਆਫ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਮੰਤਵ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦਵਾਉਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਥੇ 100% ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਖਰਾ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਸੈਲ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੇ ਲਗਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਹ ਸਬੰਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁਨਰ ਦਿੰਦੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਇਨੇ ਸਸਤੇ ਅਤੇ ਸੌਖੇ ਤਰੀਕੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਐਸ. ਐਸ. ਜੀ. ਆਈ ਦੇ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਾਰਣ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।

Prof. Avtar Singh (Chairman)

ਇਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਕੋਲ ਨਵੀਨਤਮ ਮਸ਼ੀਨੀ ਉਪਕਰਣ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ। ਇਥੇ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟਸ ਵਿੱਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ, ਐਮ. ਬੀ. ਏ., ਪੌਲੀਟੈਕਨਿਕ ਅਤੇ ਫੈਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਡਿਗਰੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। "ਅਕੈਡਮੀਆ" ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਹਾਈਟੈਕ ਤਕਨੀਸ਼ੀਅਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕੋਲ ਦੋ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਾਈਟੈਕ ਫੈਕਟਰੀ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਕੋਲ ਪੀ. ਐਚ. ਡੀ. ਬੀ-ਟੈਕ, ਐਮ-ਟੈਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਿਗਰੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਟਾਈ-ਅਪ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨਾਲ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚ ਇੰਡਸਟਰੀ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਪਕੜ ਹੈ। ਇਹ ਇੰਡਸਟਰੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾਬੱਸੀ, ਮੋਹਾਲੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ, ਖੰਨਾ, ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਅੰਬਾਲਾ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਵਿੱਚ ਬੰਦੀ ਬਰੋਟੀਵਾਲਾ, ਪਰਵਾਨੂ ਅਤੇ ਨਾਲਾਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੁਝ ਹੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੰਸਲਟੈਂਸੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਦਯੋਗ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਥੇ ਸੁਖਮਨੀ ਗਰੁੱਪ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਵੇਂ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਨਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਦਯੋਗ ਲਾਭਕਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸੁਖਮਨੀ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਹਿਯੋਗ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਮੈਨ ਪਾਵਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਦੇ "ਕੌਰ ਕੰਸਲਟੈਂਸੀ ਸੈਲ" ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੰਸਲਟੈਂਟ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਟੈਕਨੀਕਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਵੀ ਮਾਹਿਰ ਹਨ। ਇਸ ਸੈਲ ਰਾਹੀਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਆਲਿਟੀ ਕੰਟਰੋਲ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਉਚਿਤ ਮੈਨ ਪਾਵਰ ਦੇ ਕੇ ਕੁਆਲਿਟੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਵੀ ਇਹ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਥੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਿਕਲੇ ਸਕਿੱਲਡ ਵਰਕਰ ਪ੍ਰੋਡਕਟੀਵਿਟੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਚੁੱਥੇ ਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਐਸ. ਐਸ. ਜੀ. ਆਈ ਡਿਵੈਸ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਇੰਪੋਰਟ ਸਬਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਲੋਕਲ ਇੰਡਸਟਰੀ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵੀ ਲਗੇਗੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲਜ਼ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹੈਲਪਲਾਈਨ: ਸ੍ਰੀ ਜੇ. ਐਸ. ਕਾਲੜਾ (ਕੰਸਲਟੈਂਟ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ) ਰਿਟਾਇਰਡ ਏਅਰ ਕੌਮੋਡਰ
ਫੋਨ : 0172-4052953, 098104-81424 (ਕੰਸਲਟੈਂਸੀ ਸੈਲ)

WELCOME
A FRESH NEW YEAR
2011

Shivalik Group Wishes you & your family A Very Happy New Year

SECTOR 127, MOHALI

LANDRAN ROAD

- 250 ACRES FULLY DEVELOPED TOWNSHIP
- PRIME LOCATION • LUSH GREEN PARKS, SCHOOL, SHOPPING PLAZA, GURUDWARA SAHIB & MUCH MORE
- WIDE ROADS • 600 FAMILIES ALREADY RESIDING
- THE WORLD CLASS INFRASTRUCTURE

READY TO MOVE IN
3 BHK & 4 BHK APARTMENTS
POSSESSION BY FEB., 2011

PLOTS & COMMERCIALS
ALSO AVAILABLE
IN ALL SIZES

SECTOR 125, MOHALI

NEW CHANDIGARH-KHARAR BY-PASS

- DESIGNED AS SPANISH TOWNSHIP
- PRIME LOCATION • LUSH GREEN PARKS
- WIDE ROADS (40 TO 120 FEET)
- THE WORLD CLASS INFRASTRUCTURE READY

READY TO MOVE IN
POSSESSION OF VILLAS
IN JANUARY, 2011

AVAILABLE RESIDENTIAL,
INDEPENDENT FLOORS
& COMMERCIALS

HOME LOANS BY

sms SGC to 53030

SHIVALIK GROUP OF CO.

HO: SCO 510, Sec 70, Mohali / Mktg. Off.: SCO 105-06, Ph 10, Mohali

Tel.: 9914399144, 9914405777, 9914409777,
0172-4004777, 5013777

SAY NO TO PLASTIC BAGS

ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ

ਬੀਬੀ ਉਸ਼ਾ ਰਾਣੀ ਸ਼ੇਰਾ
ਲਖਨਪਾਲ

ਪ੍ਰੋ. ਐਸ. ਕੇ. ਲਖਨਪਾਲ

ਜਥੇਦਾਰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ

ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੇਮਲ

ਸ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਗੋਆਣੀ

ਡਾ. ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ

ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਮੈਂਬਰ

ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ

ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ
ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ

ਸ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ
ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ

ਸ. ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ
ਐਕਟਿੰਗ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ
ਸਲਾਹਕਾਰ

ਬਾਬਾ ਸਾਹੂ ਸਿੰਘ ਕਲੋਤ
ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਕਲੋਤ
ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਕੱਤਰ

ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਲੋਤ
ਜ਼ਿੰਟ ਸਕੱਤਰ

ਸ. ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਫਿਫਿਆਂਵਾਲਾ
ਪਰੂਫ ਰੀਡਰ

ਸ੍ਰੀ ਨੈਬ ਸਿੰਘ
ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ

CHANDIGARH CLINIC at GROUND FLOOR ONLY
LUDHIANA CLINIC NEAR PASSPORT OFFICE ONLY

Late Khandani Vaid World Famous Bhatinda Wale

HARBHAJAN SINGH YOGI

SPECIALISED HERBAL / AYURVEDIC CLINIC

AN ISO 9001:2000 CERTIFIED Co.
ESTD. 1944
YOGI CLINIC
SPECIALISED HERBAL TREATMENT

Late Khandani Vaid World Famous Bhatinda Wale
HARBHAJAN SINGH YOGI

Lady Dr. Mrs.
HARBHAJAN SINGH YOGI

DR. BEERINDER SINGH YOGI

HELPLINE

98156 23456

09212 222 222

Purely Herbal, 100% Safe
No Side Effect

ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਹਰਬਲ ਇਲਾਜ

ਸੇਹਤ

ਸੈਕਸ

ਪੈਸ਼ਾਬ

ਚਮੜੀ ਰੋਗ

A TEAM OF SPECIALIST AYURVEDACHARYA BAMS DOCTORS

DELHI : 101-102, LUSA TOWER (NEAR AZADPUR METRO STATION)

CHANDIGARH : (GROUND FLOOR) SCO: 1030, SEC.: 22-B (OPP. BUS STAND SEC. 17)

LUDHIANA : 2K TOWER, LINK ROAD (NEAR PASSPORT OFFICE)

USA : +1 360 2266 198 **UK :** +44 560 156 4804 **AUSTRALIA :** +61 258 046 006

10 A.M TO 7 P.M **WE DON'T HAVE ANY OTHER BRANCH**

SPECIAL ARRANGEMENTS TO SEND MEDICATION COURSES CONFIDENTIALLY WORLD WIDE
FREE CALL BACK FACILITY . SMS <YC> TO 9212 222 222

**SALE AND PURCHASE OF
ALL KIND OF PROPERTIES**

**GOLDEN
PROPERTY**

**SHOP NO. 21
HOCKEY STADIUM ROAD
ATTAWA CHANDIGARH**

PH.:- 9815168904

ਉੱਤਮ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਪਾਠਕ

ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲਵੀ

ਹਰਫਨਮੋਲਾ ਕਵੀ

ਜਨਮ ਮਿਤੀ 01-11-1936, ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ:- ਸ ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਜਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ (ਸੈ) ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ- 13-10-94 ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਥ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ। 16 ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਰਚੇਤਾ।

ਸ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਨ

ਵਿਅੰਗ ਕਵੀ

ਪਿੰਡ ਬਗਲੀ ਕਲਾਂ (ਸਮਰਾਲਾ) ਜਨਮ 5-ਜਨਵਰੀ 1962, ਵਧੀਆ ਕਵੀ, ਲੇਖਕ ਤੇ ਪਾਠਕ ਵਧੀਆ ਕਵੀ ਤੇ ਵਧੀਆ ਪਾਠਕ

ਸ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਵਧੀਆ ਪਾਠਕ

ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ- ਸ. ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਡ ਗਿਆਸਪੁਰ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ (ਲੁਧਿਆਣਾ)

ਕੈਪਟਨ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ

ਵਧੀਆ ਪਾਠਕ

1299/1 ਸੈਕਟਰ 30 ਬੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ। 9876572740

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ

ਵਧੀਆ ਪਾਠਕ

ਜਨਮ ਮਿਤੀ- 30-11-1949, ਪਿੰਡ ਰੈਲਮਾਜਰਾ (ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ),
ਯੋਗਤਾ:- ਮੈਟ੍ਰਿਕ, ਗਿਆਨੀ ਓ.ਟੀ, ਰੀਟਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਟੀਚਰ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭਾਟੀਆ

ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਯੋਗਤਾ:- ਐਮ.ਏ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ), ਐਮ.ਫਿਲ ਪੰਜਾਬੀ,
ਪੰਜਾਬੀ ਲੈਕਚਰਾਰ ਐਮ.ਜੀ.ਐਸ.ਐਮ ਜਨਤਾ ਕਾਲਜ ਕਰਤਾਰਪੁਰ (ਜਲੰਧਰ)

Invest as low as
Rs. 2.5 Lacs
 (Get assured
 rental income of
 12% p.a.)

Starting immediately with limited offer

Getting ready to operate from 01-09-2010

RARE OPPORTUNITY FOR SMALL INVESTORS

**Invest in
 Design &
 Designer-Wear
 Studios**

In Design Pavillion II

List of Fashion Businesses in Studios:-

1. Design & Designer-Wear Studios for Design and Samples for Fashion Manufacturing, Exclusive Designer-Wear for ladies and exclusively designed Wedding-Wear.
2. Fashion Design Studio - Designing of Textiles, Knit-Wear, Leather, Yarn & Jewellery.
3. Fashion Shows Organisers, Modeling Agencies, Photographers, Choreographers, Light & Sound Specialists, Audio & Video Studios.
4. Exporters - Traders, Distributors, Boutiques, Embroiders (Hand made & Machine made), Fine Tailors, Buttoning and Couriers.

FASHION TECHNOLOGY PARK

FASHION TECHNOLOGY PARK

MOHALI - LANDRAN ROAD, SECTOR 90, MOHALI. VISIT: www.ftpmohali.com

9915322330, 9988151167, 9815511552, 92572-06704

CORPORATE OFFICE :- SCO-196-197, TOP FLOOR, SECTOR-34-A, CHANDIGARH
 0172-5001170, 5001180, 9592281011

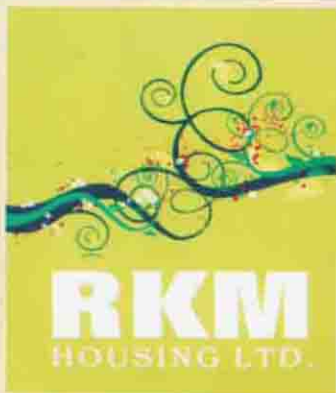

RKM HOUSING LTD.

Corp. Off : - SCO 673, IInd Floor, Sector 70, Mohali

Phone No. 0172-4655654, 4655653, Email: rkmhousing@gmail.com

Fax: 0172-4655654, website: www.rkmhousing.com

HSY

ਦੁਨੀਆਂ ਕਿਉਂ ਮੰਨਦੀ ਹੈ? | 2nd floor ਤੇ ਮਿਲੇ

SSY

Spl In.

HEALTH

URINE

SEX

SKIN

Childless & Newly Weds Problems

ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਰੋਗ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਠੀਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੀ ਪੁਸ਼ਤੀ ਖਾਨਦਾਨੀ ਤਜਰਬਾ ਅਤੇ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ (ਹਰਬਲ ਡਾਈਟ) ਇਲਾਜ ਦੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਦੇਸ਼ਾਂ - ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਕਿਸੀ ਵੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਗੁਪਤ ਰੋਗ ਜਿਹੜਾ ਜਿੰਦਗੀ ਲਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਮਾਨਸਿਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ। ਹਨੀਮੂਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ

ਤਾਕਤ ਦਾ ਤੋਹਫ਼ਾ

ਅਤੇ ਕੇਸਰ ਅਤੇ ਗੋਲਡ

ਕੋਰਸ ਵੀ ਹਨ

Every Wednesday & Sunday
10.45 p.m.

FW FASTWAY NEWS

CHARDIKLA TIME TV

Every Saturday
10.50 p.m.

Chairman: Gurmat Parchar Sewa Society(R), BHABAT- Mohali

VAID SUKHJINDER SINGH YOGI (BAMS)
AYURVEDACHARYA
S/O KHANDHANI HARBHAJAN SINGH YOGI
VAID

CHANDIGARH- 2nd floor, SCO 1034, Sector 22B, (Opp. Bus Stand Sec.17)

ਨਾਮ, ਨੰਬਰ, ਪਤੇ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਤੋਂ ਬਚੋ। ਘਰ ਬੈਠੇ ਦਵਾਈ ਮੰਗਵਾਓ। ਦਵਾਈ ਦੇ ਪੈਕੇਟ ਤੇ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਪੜ੍ਹਕੇ ਲਵੋ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਹਰ ਬੁਧਵਾਰ, ਵੀਰਵਾਰ ਬਾਕੀ ਦਿਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

www.yogisayurveda.com

For Free Book SMS

ਤਰੱਤ ਪੁੱਛੋ 9914000365

*Usha Rani (Share) Lakhanpal-
Granddaughter of Bhai Dit Singh Giani*

I feel it a matter of great pride that after 70 years I got connected to my roots about which I have been living in complete ignorance. It is also a matter of great joy to know that Bhai Dit Singh Ji, my grandfather, was a great scholar, poet, educationist and a religious preacher. He had such a wonderful and forceful power of expression that he spread the true meaning of the teachings of Waheguru through his writings. Undaunted by the existing powerful forces of conversion and internal biases in our own community, he developed an idealistic urge which turned him into a crusader for justice. He raised his voice not only against the social, religious and spiritual malpractices of his time but also against sins and injustices of kings and emperors. Whatever was true at that time is true today also. Therefore, we should develop self determination so that we can fight for justice against the established tyranny of the so-called elitist monopoly. The distinction on the basis of birth, caste, colour and appearance should not stand in the way of following the teachings of Waheguru in the true sense. We should follow the directions in the Guru Granth Sahib, but at the same time we should not allow the internal differences based upon petty things and rituals, divide our community. I read in the newspapers everyday that these conflicts on small details keep cropping up everywhere in the world where there is a gurdwara. In the end I must say that if we follow the message contained in the writings of Bhai Dit Singh Ji our community will rise to heights of glory free from petty conflicts. Also if we follow the dictates of Guru Nanak Dev Ji we can become true Sikhs. Let me tell you who a true Sikh is. " He who is true, is contented, who is kind to everyone, and is devoid of greed and hatred, is not bigoted, has no evil desires, has controlled his self, knows right from wrong and has placed himself physically as well as spiritually at the disposal of God and who has cultivated the habit of following His dictates, such a balanced man is worthy of being guru's disciple." And such a man can proudly say, " I am a Sikh." I have no equal words to express my heartfelt gratitude to the team of researchers, especially Sardar Nasib Singh Sewak, Sardar Surjan Singh Jassal and Sardar Avtar Singh Mahetpuri, who have taken this responsibility of restoring the well-deserved and long overdue honour for my grandfather.

Usha Rani (Share) Lakhanpal

ਸੰਦੇਸ਼

ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਸਾਬਕਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ
ਸਾਬਕਾ ਐਮ.ਪੀ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੰਜਾਬ ਕਮੇਟੀ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ) ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਆ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜੇ 7-8ਵੀਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇੱਕ ਬਾਈਇਲੈਕਸ ਦੀ ਰੈਲੀ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਸਟੇਜ ਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮੇਰੀ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਏ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹੀ ਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤੋਹਫੇ ਦੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮਿਲੇ ਪਰ ਹੁਣ “ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ” ਪੜ੍ਹਕੇ ਜਰੂਰ ਸਮਝ ਆ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਮੈਨੂੰ ਤੋਹਫੇ ਵਜੋਂ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਡਿਗ ਰਹੀ ਸ਼ਾਖਾ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੰਨੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਸਨ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੰਤਤ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਇਹ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਅਤੀ ਪਿਆਰੇ ਅਜੀਜ਼ ਹਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸੁਤੀ ਪਈ ਹੋਈ ਯਾਦ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ 150 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਸੀ ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ ਰਾਹੀਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਵਿਰਸੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਸਫਲ ਵੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਰ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਲਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਹਲਾਤ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਫੇਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਜ ਸੰਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ। ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋ ਉਪਰੰਤ ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੈਂ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ, ਸ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ ਤੇ ਸ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ ਨੂਮ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਸੋ ਆਓ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੱਸੇ ਪੈਰ ਚਿੰਨਾਂ ਤੇ ਤੁਰੀਏ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਹੰਭਲੇ ਮਾਰੀਏ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਸੰਦੇਸ਼

ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗ੍ਰ. ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਅਤੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਦਵਾਨ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕੌਮ ਨੇ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦੀ ਸਚਾਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ, ਸ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਉਹ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਕਾਰਜ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਕਮੇਟੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਰਸਾਲਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤੇ ਗਿਆਨ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨੀ ਛਾਪੀ ਸੀ। ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ 3000 ਕਾਪੀਆਂ ਛਾਪਣ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੁਝ ਜੀਵਨੀਆਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਛਾਪਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀਆਂ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ।

ਧੰਨਵਾਦਿ

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ

ਸੰਦੇਸ਼

ਸ. ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ
ਚੇਅਰਮੈਨ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ-
ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁ. ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਘੱਟ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਆਪਣਾ ਅਜੇਹਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿ ਕਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਵੇ।

ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਸਾਲ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਇਹ ਔਖਾ ਪੈਂਡਾ ਸਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਲੈਣ। ਫੇਰ ਵੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀਆਂ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ।

ਧੰਨਵਾਦਿ

ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਸੰਦੇਸ਼

ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ

16 ਜਨਵਰੀ 2010 ਨੂੰ ਜਿਦ ਦਿਨ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ (ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ) ਰਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਇਸ ਨਾਲ ਤਨੋਂ ਮਨੋਂ ਤੇ ਧਨੋਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੇ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ, ਸ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ ਤੇ ਸ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ ਨੇ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਕਾ ਰਾਹੀਂ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਸਾਲ ਭਾਵ 12 ਅੰਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਭਾਵ 16-1-2011 ਨੂੰ 13ਵਾਂ ਅੰਕ ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਜ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਜੋ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਢਾਂਡੀ ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਰੋਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਕ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਸੰਦੇਸ਼

ਸ. ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ
ਐਮ.ਪੀ

ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ) ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੇਅੰਤ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ ਬਿਨਾਂ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਇਹ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਠਿਨ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ। ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਹਾਂ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ

ਸੰਦੇਸ਼

ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਰਸਾਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਾ ਸਾਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਫੇਰ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ ਨਾਲ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉਪਰੰਤ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਡੇਰੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਇਹ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਜੋ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਚਿਣੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਅਜੇਹੇ ਨਿੱਘੇ, ਮਿਲਾਪੜੇ ਤੇ ਭਾਵੁਕ ਸਾਥ ਦੀ ਕਦੀ ਵੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੇਣ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਹੈ ਪਰ ਘਾਟ ਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ। ਸੋ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਇੱਕ ਆਗੂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਨਿਤ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਬੁਲੰਦ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਇਹ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਰਹੇਗੀ। ਦਿਲੀ ਸਿੱਖ ਗ੍ਰ. ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਜੀ ਦਾ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਧਨਵਾਦਿ ਹਾਂ।

ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ

ਸੰਦੇਸ਼

ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ

ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰਿਅਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਨਾਲ ਸਾਥ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਉਪਾਸ਼ਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਿਆ ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬੀੜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕੌਮ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਣ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਬੇਹੱਦ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ ਨੂਮ ਓਖੋਂ ਪਰੇਖੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਜੋਕੇ ਯੁੱਗ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅੱਜ ਵੀ ਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦਿ ਹਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦਾ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦਿ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ

ਸੰਦੇਸ਼

ਸ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ

ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ 2007 ਤੋਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰਿਅਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਸੇਵਕ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ ਮਹਿਤਪੁਰੀ ਜੀ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਤਹਿਤ ਮੈਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਅੱਗੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਫੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਵੀ ਮੇਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ।

ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦਾ ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਂ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਹਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।

ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਪੰਥ ਰਤਨ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ

“ਸੁੱਤਾ ਪੰਥ ਜਗਾਇਆ ਕਲਮ ਦੁਹਾਈ ਫੇਰ
ਹਾ! ਹਾ!! ਪੰਥ ਵਿਸਾਰਿਆ ਐਸਾ ਦੂਲਾ ਸ਼ੇਰ”

1. 1850 ਤੋਂ 2010 ਤੱਕ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਇੱਕੋ ਇਕ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ।
2. ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਮੋਢੀ।
3. ਸਵਾਮੀ ਦਯਾਨੰਦ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ 3 ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ।
4. 71 ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਰਚੇਤਾ।
5. ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ।
6. ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਮੈਂਬਰ।
7. ਵਡੇਰੇ ਕੱਦ ਦੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ।
8. ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ।

ਵੱਲੋਂ :- ਅਦਾਰਾ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ)

9465216530, 9316133498

ਮੁਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਜਨਮ ਮਿਤੀ: -	21 ਅਪ੍ਰੈਲ 1850
ਜਨਮ ਸਥਾਨ:-	ਪਿੰਡ ਕਲੋੜ (ਨੰਦਪੁਰ) ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ
ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ:-	ਭਾਈ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ:-	ਮਾਤਾ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ
ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਂ:-	ਬਿਸ਼ਨ ਦੇਈ ਜੀ
ਸਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ:-	ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰ
ਪਤਨੀ (ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ):-	ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਸ਼ੇਰ
ਸਪੁੱਤਰੀ ਦਾ ਨਾਂ:-	ਵਿਦਿਆਵੰਤ ਕੌਰ
ਪੋਤਰਾ :-	ਦਿਲਾਵਰ ਨਿਪੋਲੀਅਨ ਸਿੰਘ
ਪੋਤਰੀ:-	ਬੀਬੀ ਉਸ਼ਾ ਰਾਣੀ ਸ਼ੇਰ (ਲਖਨਪਾਲ) (ਕਨੇਡਾ ਨਿਵਾਸੀ)
ਮੌਤ :-	6 ਸਤੰਬਰ 1901

ਸਰਾਧਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਅੰਗ

ਵਡੇ ਅਚੰਭੇ ਦੀ ਬਾਤ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਖਾਲਸਾ ਭਾਈ ਭੀ ਅੱਜ ਕੱਲ ਇਸੇ ਮੂਰਖਤਾਈ ਦੇ ਘੁੰਮਨਘੇਰ ਵਿੱਚ ਗੋਤੇ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ... ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅੱਛਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਪਹਲੇ ਇਹ ਦਰਯਾਫਤ ਕਰ ਲੈਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿਤ੍ਰ ਕਿਸ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਫਿਰ ਜੇ ਤੋਤੇ ਹੋਨ ਤਾਂ ਬਦਾਮ ਅਰ ਚੂਰੀ ਖਲਾ ਦੇਨ, ਜੇ ਬਿੱਲੀ ਹੋਨ ਤਾਂ ਛਿਛੜੇ ਪਾ ਦੇਣ, ਜੇ ਬੈਲ ਹੋਨ ਤਾਂ ਤੂੜੀ ਦਾ ਭੋਜਨ ਦੇਨ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜ ਕਲ ਨਿਰਾ ਕੜਾਹ ਪੂਰੀ ਅਰ ਦਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਸੋ ਪਤਾ ਨਹੀਂ; ਜੇ ਪਿਤ੍ਰ ਘੁੱਗੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕਿਕੁਰ ਖਾਏਗਾ

(ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ, 29 ਸਤੰਬਰ, 1899)

ਜਦੋਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਜੋੜਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ...

ਫਿਰੋਜਪੁਰ ਦੇ ਅਕਾਲ ਗੜ੍ਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਲੈਕਚਰ ਦੇਣ ਆਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਓਂ ਚੱਲ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੈਕਚਰ ਸੁਣਨ ਆਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੈਕਚਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਦੇਗ ਵਰਤਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥੜੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਲਾ ਉਪਰੋਂ ਹੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਗ ਸੁੱਟਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਦੇਗ ਹੇਠਾਂ ਵੀ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਪੁੰਜ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਗਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਿਕਵਾ ਕੀਤੇ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਛੱਕ ਕੇ ਚੱਲੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਦੇਖੋ ਮੂਰਖ ਦੇਸ ਅਸਾਡਾ, ਕਿਕੁਰ ਡੁਬਦਾ ਜਾਦਾ।
ਸੱਪਾ ਕੁਤਿਆਂ ਬਿੱਲਿਆਂ ਕਾਵਾਂ, ਅਪਨੇ ਪੀਰ ਬਨਾਂਦਾ॥

(ਗੁੱਗਾ ਗਪੌੜਾ)

ਟੌਕਟ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਤੇ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਬਾਰੇ

ਕਹੁ ਸੂਰੀ ਜੋ ਬਾਰਾਂ ਜਾਏ। ਕਿਆ ਉਹ ਸਰਵਰ ਪੀਰ ਮਨਾਏ?

ਫਿਰ ਮੁਰਗੀ ਦੇ ਗਿਣ ਲੈ ਆਂਡੇ। ਦੇ ਕੇ ਭਰ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਭਾਂਡੇ।

ਇਹੁ ਜੋ ਕੁੱਤੀ ਸੁਣੀ ਕੱਲ। ਬੈਟੀ ਹੈ ਘਰ ਤੇਰਾ ਮੱਲ।

ਬੱਚੇ ਸੱਤ ਜੋ ਏਸ ਨਿਕਾਲੇ। ਗਈ ਕਦੀ ਸਰਵਰ ਦੇ ਚਾਲੇ?

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਦਸਮੇਂ ਗੁਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਿੰਘ ਸਦਾਵੇ।

ਪੀਰਾਂ ਮੀਰਾਂ ਅੱਗੇ ਮੁੜ ਕੇ, ਕਦੇ ਨਾ ਸੀਸ ਝੁਕਾਵੇ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਫਤੇ ਬੁਲਾ ਕੇ, ਮੜੀ ਮਸਾਣ ਉਠਾਓ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰੋ ਨਿਤ, ਬਾਣੀ ਮੈਂ ਮਨ ਲਾਓ।

(ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਆੜਾ)

ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਨਕਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਕਰਾਰੀ ਚੋਟ

"ਕਿਆ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਹਾਲ।

ਅੱਜ ਕੱਲ ਤਾਂ ਖਾਲਸੇ ਗੰਢੇ ਦਿਤੇ ਗਾਲ।

ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਜਾਇਕੇ, ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੈਲ,

ਉਥੇ ਡਿਠਾ ਖਾਲਸਾ, ਅਨਮਤਾਂ ਦਾ ਬੈਲ।"

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਵਾਇਆ।

ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਬੋਧ

ਆਪਣੀ ਸਾਹਕਾਰ ਰਚਨਾ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਬੋਧ ਰਾਹੀਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਰਗਾ ਦੇ ਭਗਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਪੰਡਤਾਂ ਦੇ ਪਖੰਡਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਪਾਜ਼ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿਕੇ ਹਵਨ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵਿਖਾਈ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਹ ਦੁਰਗਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਖੰਡੀ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਨਾ ਕੇ ਉਹ ਦੁਰਗਾ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਸਨ।

ਪੁਜਾਰੀ ਲੋਕ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ

ਪੁਜਾਰੀ ਪ੍ਰਬੋਧ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ 1911 ਵਿਚ "ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਮੈਗਜ਼ੀਨ" ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰੀ ਨੇ ਲਿਖੀਆਂ ਹੈ "ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਦਾ ਪਾਜ਼ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਟਨੇ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਅਗੋਂ ਆਖਦਾ ਹੈ, "ਕਿ ਤੂੰ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘੀਆ ਤੇ ਨਹੀਂ" ਭਾਵ ਪੁਜਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਇੰਨਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਕ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸਮਝਦੇ ਸਨ।"

ਭਾਸੇ ਅੱਜ ਲੋੜ ਫੇਰ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਦੀ

ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦਿਆ ਹੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਜੋਸ਼ ਉੱਠੇ,
ਨਿਵ ਜਾਵੇ ਧੌਣ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅਭਿਮਾਨੀ ਦੀ।
ਸੁੱਤੀ ਘੁਕ ਪਈ ਕੌਮ ਆਣ ਕੇ ਜਗਾਈ ਜਿਸ,
ਅੱਜ ਤੀਕ ਧੂਮ ਪਈ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਨੀ ਦੀ।
ਕੌਣ ਐਸਾ ਬੀਰ ਜਿਸ ਭਰਮ ਲੀਰੋ ਲੀਰ ਕੀਤੇ,
ਆਈ ਯਾਦ ਅੱਜ ਉਸ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਬਾਨੀ ਦੀ।
ਭਾਵੇਂ ਪਾਈ ਨਾ ਕਦਰ ਉਹਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਹੈ,
ਭਾਸੇ ਅੱਜ ਲੋੜ ਫੇਰ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਦੀ।

ਗੁਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ - (ਕਵੀਰਾਜ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰੀ (ਰੋਪੜ))

ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਗੱਦੀ ਲੱਗਾ ਕੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੇ ਥੱਲਿਓਂ ਗਦੈਲਾ ਖਿਚ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟਿਆ।

ਜੇ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਹੈ...

1861 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 18 ਲੱਖ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਅਗਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਅਜਾਇਬ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਚਣੌਤੀ ਨੂੰ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਡੁੱਬਦੀ ਜਾਂਦੀ ਬੇੜੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਜੇ ਇਹ ਕਹਿ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੱਤਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਕੌਣ ਸਿੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਭਾਈ? ਮੈਂ ਅਰੋੜਾ, ਇਹ ਹੈ ਨਾਈ।

ਤੇਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਕੀ ਹੈ ਜਾਤ? ਨਾਈ ਛੀਂਬਾ, ਬੰਸੀ ਭਰਾਤ?

ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਇਤ ਉਤਮੋਨ ਭਟਕਾਵੇ॥

ਮੜੀ ਗੋਰ ਕੋ ਪੂਜੇ ਕੋਊ ਸਰਵਰ ਪੀਰ ਮਨਾਵੇ॥

ਗੁੱਗਾ ਭੈਰੋਂ ਦੇਵਲ ਦੇਵੀ ਜਾਇ ਸੀਤਲਾ ਪੂਜੇ॥

ਛੋਡ ਅਕਾਲ ਜਗਤ ਕਾ ਸਵਾਮੀ ਜਾਇ ਲਗੇ ਸਭ ਦੂਜੇ॥

(ਨਕਲੀ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਬੋਧ ਵਿਚੋਂ)

ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ, ਰਚਨਾ ਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਦੇਣ

ਲੇਖਕ:- ਡਾ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਗੋਆਣੀ, ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ:- ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਪੰਨੇ:- 376, ਕੀਮਤ :- 300/- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੋਟ ਨਾਲ:- 180/-

“ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ, ਰਚਨਾ ਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਦੇਣ” ਪੁਸਤਕ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਦੇ 110 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਵਧੀਆ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਇੱਕ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗਾ।

ਡਾ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਗੋਆਣੀ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਪੂਰੇ 5 ਸਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰੀਝ ਨਾਲ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਲੇਖਕ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ “ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ” ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਥਾਈਂ ਗਏ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਬਹੁਤ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੋਣਾ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਲੇਖਕ ਨੇ 25 ਫਰਵਰੀ 1898 ਦੇ “ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ” ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਛਪੇ ਲੇਖ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਝੂਠਲਾਇਆ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਰਚਿਤ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਬਾਰੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਦੇ ਅੰਸ਼, ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਤਖ਼ਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਆਦਿ ਠੋਸ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਬਹੁਮੁੱਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ 6 ਅਧਿਆਇ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ, ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ

ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪੰਥ, ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ, ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ, ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਵਿਧੀ, ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਆਦਿ। ਉਪਰੰਤ ਖੋਜ ਦਾ ਸਾਰੰਸ਼, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨ ਘਟਨਾਵਲੀ, ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ ਤੇ ਇੰਡੈਕਸ ਦਰਜ ਹੈ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਰਚਿਤ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਵਰਗ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ। ਜੀਵਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜੀਵਨੀਆਂ, ਸਿੱਖ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ, ਧਰਮ ਤੇ ਫਲਸਫਾ, ਵਿਅੰਗ ਤੇ ਅਲੋਚਨਾ, ਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਗੁਲਾਬਦਾਸੀ ਸਾਹਿਤ, ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਆਦਿ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੇ ਕੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸਾਲ, ਹਵਾਲਾ ਸਮੱਗਰੀ ਤੇ ਹਰ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਤੱਤ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਰਚਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੇਗੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਹੇਠ “ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ” ਵਿੱਚ ਕੀ-ਕੀ ਛਪਦਾ ਸੀ? ਮਿਤੀ 13 ਜੂਨ 1886 ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਛਾਪਕੇ ਇਸ ਹਫ਼ਤਾਵਰੀ ਅਖਬਾਰ ਨੂਮ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਹਵਾਲੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਧਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਮਕਾਲੀ ਅਖਬਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ

ਟੱਕਰ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲ ਭਰਪੂਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਠਕ ਵਰਗ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਖੋਜ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਅਤੇ 1896 ਈ. ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ 2 ਪੁਸਤਕਾਂ ਕਾਲਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਲਜ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਹਥਲੀ ਪੁਸਤਕ ਲਈ ਆਦਿ ਕਥਨ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਰਜਿੰਦਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਛੀਨਾ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦ ਡਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ

ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੇ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਭਾਈ ਚਤੁਰ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰੀਝ ਨਾਲ ਛਾਪੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਲੇਖਕਾਂ, ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ, ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ ਤੇ ਆਮ ਪਾਠਕ ਜਨ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖਣ 'ਤੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਹਾਰਦਿਕ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ

ਸੰਪਾਦਕ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਵਿਅੰਗ ਟੋਟਕੇ

ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲਵੀ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ 9878381474

ਕੀਹਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਵਾਂ?

ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾ ਸੱਚ ਸਹਾਰਦੀ ਏ,
ਤਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਨਾ ਝੂਠ ਦਾ ਖੋਟ ਪਾਵਾਂ।
ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਬੜਾ ਤੰਗ ਕਰਦੇ,
ਰੱਬਾਂ ਮੇਰਿਆ! ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੋਟ ਪਾਵਾਂ।
ਤੇਰੇ ਦਰ ਤੇ ਆ ਕੇ ਨੌਕ ਰਗੜਾਂ,
ਤੇਰੀ ਗੋਲਕ ਵਿੱਚ ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ ਪਾਵਾਂ।
ਮੇਰੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਏਨਾ ਹੀ ਦੱਸ ਜਾ ਤੂੰ,
ਕਿਹੜਾ ਚੋਰ ਚੰਗਾ ਕੀਹਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਵਾਂ?

ਕਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਚੰਗੀ ?

ਬੁੜ ਬੁੜ ਕਰਨ ਮੁਸਾਫਰ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ,
ਗੱਡੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਜਦ ਹੈ ਲੇਟ ਮੀਆਂ।
ਰੰਗ ਚਾਅ ਜਮਾਨੇ ਦੇ ਕੀ ਆਖਣ,
ਹੋਵੇ ਖਾਲੀ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪੇਟ ਮੀਆਂ।
ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਰਾ ਤੁਰ ਬਾਬਾ,
ਵੱਜ ਜਾਂਦੀ ਏ ਤੁਰਦਿਆਂ ਫੇਟ ਮੀਆਂ।
ਚੰਗੀ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਕੈਲਵੀ ਜੀ,
ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਵੇ ਜੋ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਰੇਟ ਮੀਆਂ।

ਮਹਿੰਗਾਈ

ਮਾਰੇ ਮਾਰ ਕਰਦੀ ਅੱਗੇ ਜਾਏ ਵੱਧਦੀ,
ਏਹਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਤੋਪ ਤਲਵਾਰ ਚੋਕੇ?
ਲਹੂ ਪੀਵੇ ਲਿਤਾੜੇ ਗਰੀਬ ਤਾਈਂ,
ਅੱਗੇ ਹੋ ਨਾ ਕੋਈ ਗ਼ਮਖ਼ਾਰ ਚੋਕੇ?
ਜੰਮੀ ਜਾਈ ਇਹ ਧੀ ਜ਼ਰਦਾਰ ਦੀ ਏ,
ਫੇਰ ਏਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਰਦਾਰ ਚੋਕੇ?
ਧਨਵਾਨਾਂ ਦੀ ਬਾਂਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਇਹ,
ਕਿਵੇਂ ਕੈਲਵੀ ਇਹਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਚੋਕੇ?

ਹਕੀਕਤ

ਆਮ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਦੁੱਖਾਂ ਨਪੀਤਿਆ ਏ,
ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀ ਵੇਖ ਹੈ ਅੱਖ ਸਿੱਲੀ।
ਭੇਖ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨੇ ਠੱਗ ਫਿਰਦੇ,
ਬੂਧੇ ਸੁਰਗਾਂ ਦੇ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਸ਼ੇਖ ਚਿੱਲੀ।
ਮਾਨਵ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਹੋ ਰਿਹੈ ਘਾਣ ਥਾਂ ਥਾਂ,
ਮੇਮੋ ਨਗਣੀ ਬਣੀ ਹੈ ਅੱਜ ਦਿੱਲੀ,
ਗੱਲ ਸੱਚ ਦੀ ਕੈਲਵੀ ਆਖਦਾ ਏ
ਰਾਖੀ ਦੁੱਧ ਦੀ ਬੈਠੀ ਹੈ ਅੱਜ ਬਿੱਲੀ।

ਚਣੌਤੀ ਭਰਿਆ ਸੀ ਪਹਿਲਾ ਸਾਲ- ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਲਈ

ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ

ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚਣੌਤੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਰਸਾਲਾ, ਅਖਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਚਣੌਤੀ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਪੈਂਡੇ 'ਤੇ ਤੁਰਦਿਆਂ। ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਕਾਰਨ ਬੰਨ੍ਹੇ-ਰੁੱਦੇ ਜਾਂ ਨੌਕਰੀ ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਦਿਲੀ ਦਿਸਚਸਪੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਕਸਦਲਈ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜੇਹੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਲਾਲਚ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵਧੇਰੇ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜਿਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਦਿਲ ਨਾਲ, ਸਿਰਤਪੁਣੇ, ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ (ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਹੋਵੇ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਰਜ ਹੋਵੇ) ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਥਕ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਉਹ ਅਜੇਹੇ ਵਡੇਰੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸ ਨਾ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨ ਸਨ, ਨਾ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਨਾ ਬਹੁਤੇ ਸਾਥੀ, ਨਾ ਸਮਾਜਕ ਮਾਨਤਾ ਹੀ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਤੋਂ ਖਫਾ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਸਾਜਸ਼ਾਂ ਰਚਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਨੂੰ ਮੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ- ਪਰ ਅਸ਼ਕੇ ਉਸ ਯੋਧੇ ਦੇ ਜਿਸ ਨੇ ਅਜੇਹੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿਰਫ ਅਟੁੱਟ ਲਗਨ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ, ਸਿਰਤੀਪੁਣਾ ਤੇ ਸੱਚ ਦਾ ਪੱਲੂ ਫੜਕੇ ਆਪਣੀ

ਮੰਜ਼ਲ ਵੱਲ ਵੱਧਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀ 51 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਬੱਲਬੁਤੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਅਜੇਹੇ ਪੰਨੇ ਜੋੜ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਮੈਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਪਿਤਾ ਜਥੇਦਾਰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਗੁ. ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਯਾਦਗਾਰ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਕਲੋੜ ਵਿਖੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਕੇ ਰੱਖਿਆ। 1990 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਣਾਈ ਜੋ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦਮ ਤੋੜ ਗਈ। ਫਿਰ 2001 ਵਿੱਚ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਾਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਜੀ ਨੇ 100ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕੀਤਾ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.) ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਕੇ ਜਿਮੇਂਵਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। 2003 ਵਿੱਚ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਅੰਕ ਹੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਚੌਧਰਵਾਜ਼ੀ ਦੀ ਭੇਂਟ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਇਕਲੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਜਿਮੇਂਵਾਰੀ ਨਾਲ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾ ਤੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਈ। ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਕੇ ਇਹ ਚਣੌਤੀ ਭਰਿਆ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ 5-6 ਮਹੀਨੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਹਰ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ, ਔਖੀ ਤੋਂ ਔਖੀ ਚਣੌਤੀ ਲਈ

ਬਤੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਿਆ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ, ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ, ਹਿੰਮਤ, ਲਗਨ ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਆ ਤੇ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੋਕ ਵਜਾ ਕੇ ਪਰਖ ਕੇ ਨਾਲ ਤੋਰ ਲਿਆ ਤੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਇਹ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪੁਣ ਲਿਆ। 16 ਜਨਵਰੀ 2010 ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਅੰਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਤੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੱਟੀਆਂ ਮਿਠੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਤੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੌਮ ਏਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ, ਬੱਸ ਇੱਕ ਦੋ ਪਰਚੇ ਹੀ ਕਢੇ ਜਾਣਗੇ। ਇੱਕ ਸੱਜਨ ਨੇ 6 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਚਣੌਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਈ ਸੱਜਨਾਂ ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪਰਚੇ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਿਮੇਂਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੇ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਰਹਾਂਗਾ। ਸੱਜਨਾਂ, ਮਿਤਰਾਂ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ, ਨੁਕਤਾ ਚੀਨੀ, ਚਣੌਤੀ ਤੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਨੂੰ ਹੱਸ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੂੰਹ ਤੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਔਖੇ ਤੋਂ ਔਖੇ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪਰਚਾ ਸਾਲ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਇਕਲਾ ਤੁਰਿਆ ਸੀ, ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ ਦੇ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ, ਸਾਥੀ ਮਿਲਦੇ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਸ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ, ਸ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰਾਂਵਾਲਾ, ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਲੋੜ, ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਕਲੋੜ ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕੈਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਆਦਿ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਏ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਚੰਦੇ ਵੀ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਸਾਡੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ/ ਪੱਤਰ/ ਫੋਨ/ ਈ-ਮੇਲ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਸਾਡੇ ਹੌਸਲੇ ਹੋਰ ਬੁਲੰਦ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਪਰਚੇ ਦੀ ਦਿੱਖ ਹੋਰ ਤੋਂ ਹੋਰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣਦੀ ਗਈ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਪਰਚਾ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਜਕੇ ਇਹ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਦਾ ਖਰਚਾ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗ੍ਰ. ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੋ ਸਮੂਹ ਪਾਠਕ ਤੇ ਲੇਖਕ ਵਰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ

ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਦਵਾਨ/ ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਵਧਾਈ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਬਣ ਚੁਕਿਆ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਪਰਚਾ (ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ) ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗ੍ਰ. ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਪਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਕੋਟਿ-2 ਧੰਨਵਾਦਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਪਰਚੇ ਦਾ ਖਰਚਾ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਸਬੰਧੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਨਮੋਲ ਹੀਰਾ, ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਬੇਹੱਦ ਚਣੌਤੀਆਂ ਭਰੇ ਮਹੌਲ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜਰਿਆ ਸੀ। ਕੌਮ ਦੀ ਡਿਗ ਰਹੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਤੰਗੀਆਂ-ਤੁਰਸੀਆਂ ਨਾਲ ਜੂਝਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਆਖਰੀ ਸ਼ਾਹ ਤੱਕ ਉਹ ਕੌਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੂਝਵਾਨ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਭਾਰੂ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਜ ਇਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਹ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਪਰ ਗਰੀਬੜੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅੱਖੋਂ ਪਰੇਖੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਖੈਰ! ਦੇਰ ਆਏ ਦਰੁਸਤ ਆਏ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਇਸ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਮੁੱਲੀ ਸੋਗਾਤ ਸਮਝਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਹਰ ਨਵੀਂ ਸਵੇਰ, ਨਵਾਂ ਸੁੱਖ-ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਅਪਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 109 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਸੁੱਖ ਸੁਨੇਹੜੇ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਬੈਠੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਰੂਹ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਖੀਵੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। "ਬਬਾਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੁੱਤ ਸਪੁੱਤ ਕਰੇ" ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਾਡਾ ਇਹ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰਖੀਏ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਚਿੰਨਾਂ ਤੇ ਤੁਰਦੇ ਰਹੀਏ। **ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਾਂ।**

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਡਾਕਟਰ

ਇੰਜ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ

ਸ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ ਵਜੋਂ ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਤਨ, ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰੜ ਤੇ ਸਿਦਕ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਨਾਮੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਰਤਨ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਤੇ ਇਸ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਡਾਕਟਰ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਕਲੀ ਹੈ। ਜੱਸਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਇਹ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਵਿਸ਼ਾ ਫੜਿਆ ਹੈ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜੋ ਦਿਸਹੱਦੇ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕਦਮ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਪਾਠਕ ਖਾਸ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦੇਣਗੇ ਤੇ ਜੱਸਲ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸੋਚਣੀ, ਘੋਖਣੀ ਤੇ ਕਲਮ ਨੂੰ ਢਿੜਤਾ ਨਾਲ ਨਵੇਕਲੇ ਦਿਸਹੱਦੇ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣਨਗੇ।

ਐਨ ਐਸ ਸੇਵਕ (ਸੰਪਾਦਕ)

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ੧ ਜਨਵਰੀ ੧੮੮੩ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਾਲਕ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਈ। ਇਥੇ ਐਫ. ਏ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ੧੯੦੧ ਈ ਵਿਚ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਥੇ ਇਹ ਲਿਖਣਾ ਉਚਿੱਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਛੰਦਾਂ ਵਿੱਚ "TRUMPET CALL" ਨਾਮ ਦਾ ਗੁਟਕਾ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੁਰਮ ਬਜਾ ਕੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਖਬਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਧਰਮ ਵੱਲ ਖਯਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ

ਕਵੀ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਫਾਰਸੀ ਦਾ ਸ਼ਾਇਰ ਹੁੰਦਿਆਂ, ਰਾਗ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਮਾਹਰ ਵੀ ਸੀ।

ਜੂਨ ੧੯੦੩ ਵਿੱਚ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਆਹ ਪਿੰਡ ਉਰਨਾ (ਨਜ਼ਦੀਕ ਮਾਛੀਵਾੜਾ) ਵਿਖੇ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੜਕੀ ਇੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਗੁਰ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਇਆ। ਜੰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਸੱਤ ਸੱਜਣ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਦੀ ਰਸਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚਰਨ ਕੰਵਲ ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਭਾਈ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਰਿਆਸਤ ਨਾਭਾ ਦੀ, ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ MEDICAL CAREER ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਟਿਕਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਦਿਆ ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਨਹੀਂ

ਲਈ ਸਗੋਂ ਪਿਤਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਮਹੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਆਪ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਫਾਰਸੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਉਰਦੂ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਆਲਮ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰੱਗ ਰੱਗ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਸਪਿਰਟ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੋ ਅਚਾਨਕ ਸੰਨ ੧੯੦੪ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਆਏ ਸਨ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਫੇਲ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਅਗੋਂ ਪੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੇ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਗੱਲ ਪਰ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਪੜਾਈ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਭੇਜ ਕੇ ਡਾਕਟਰੀ ਪਾਸ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਮਾਤਾ ਬਿਸ਼ਨ ਦੇਈ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ QUALIFIED TEACHER ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਹੇਠ, ੧੯੦੫ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਬੇਟਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਇੰਗਲੈਂਡ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਆ ਕੇ EDINBURGH (SCOTLAND) ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੀਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਹੋਰ ਦੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਆਣ ਮਿਲੇ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ DEGREES AND DIPLOMAS ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ:-

1. M.D (HONS.) BRUX- FIRST DIVISION (GRANDE DISTINCTION) FROM BRUSSELS
2. DPH (EDIN AND GLASG)
3. CLINICAL TRIAL MANAGEMENT : CTM (LIVERPOOL)
4. LICENTIATE OF THE ROYAL COLLEGE OF PHYSICIANS- LRCP (LONDON) AFTER ADMITTING ON 30.10.30
5. LICENTIATE OF THE ROYAL COLLEGE OF SURGEONS - LRCS (EDIN)
6. LICENTIATE OF THE ROYAL FACULTY OF PHYSICIANS AND SURGEONS- LRFPS (GLASGOW)

ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ QUALIFIED DOCTOR ਸਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ੧੫ ਜੁਲਾਈ ੧੯੧੦ ਨੂੰ ਯੂ.ਕੇ ਵਿੱਚ MEDICAL REGISTRATION ਕਰਵਾ

ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ।

ਪਰ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਹਾਨ ਡਾਕਟਰੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁੱਲ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਹੀ ਪਈ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਕਹਿ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਸਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਤਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਡਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ੧੯੧੧ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਪੁਰਵਾਸੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ੧੪ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਈਆਂ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦਾ ਪਤਾ “ਕੁਚਾ ਚਾਬਕ ਸਵਾਰਾਂ” ਲਾਹੌਰ ਸੀ। ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿੱਚ ਰਮੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਫੁੱਟੀ ਹੋਵੇ, ਕੇਵਲ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਹੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ‘ਬੱਚੇ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸਦਾ ਮਾਵਾਂ ਹੀ ਘੜਦੀਆਂ ਹਨ।’

ਸੰਨ ੧੯੧੨ ਵਿੱਚ ਡਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਲੜਕਾ ਜਨਮਿਆ। ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਲੜਕੇ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿਲਾਵਰ ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਸਿੰਘ ਰੱਖਿਆ। ਸੰਨ ੧੯੧੩ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਲਾਹੌਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਜ਼ਿਆਇੰਟ ਸੈਕਟਰੀ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਵਿਰੋਧੀ ਟੋਲੇ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈਲਥ ਅਫਸਰ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਭੀ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਨਾਭਾ ਸਟੇਟ ਸਰਵਿਸ ਵਿੱਚ ਹੈਲਥ ਅਫਸਰ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਿਜੀ ਡਾਕਟਰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪਟਨਾ ਦੇ ਸੈਨੀਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਵੀ ਸੁਭਾਗ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ। ਸੰਨ ੧੯੨੦ ਵਿੱਚ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਾਭੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਭਾਈ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ ਦੁਆਰਾ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਬੀਬੀ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੀਬੀ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ QUALIFIED NURSE ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾ ਸੀ।

ਸੰਨ ੧੯੨੦ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਾਭਾ ਦੇ ਆਪਸੀ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੀ ਘਸੀਟ ਲਿਆ। ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ, ਮਾਤਾ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਅਤੇ 8-9 ਸਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਬੰਬਈ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਬੰਬਈ ਠਹਿਰ ਕੇ ਨਿਊਜੀਲੈਂਡ ਜਾ ਪੁੱਜੇ। ਇਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ੬ ਜੂਨ ੧੯੨੧ ਨੂੰ MEDICAL REGISTRATION ਕਰਵਾ ਕੇ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰਿਆ। ਨਿਊਜੀਲੈਂਡ ਆਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ੧੭ ਦਸੰਬਰ ੧੯੨੦ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰ ਰੱਖ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਆਕਲੈਂਡ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲੀਡਰ ਚੁਣਿਆ। ਹੁਣ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਨਿਊਜੀਲੈਂਡ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਡੋਮੀਨੀਐਨ ਰੋਡ, ਆਕਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਰਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਲਈ ੨੦ ਜੂਨ ੧੯੨੮ ਵਿੱਚ ਫੀਜੀ ਵਿੱਚ ਵੀ MEDICAL REGISTRATION ਕਰਾ ਛੱਡੀ ਸੀ। ਇਥੇ ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਖਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ੨੬ ਸਤੰਬਰ ੧੯੨੯ ਦਾ ਮਨਹੂਸ ਦਿਨ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਹਾੜ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ।

ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ੧੬ ਜਨਵਰੀ ੧੯੩੧ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰੀ ਕਾਰਣ ਆਕਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਸੁਭ ਚਿੰਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗਮ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫੈਲ ਗਈ। ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਾਤਾ ਅਖੀਆਂ ਦੀ ਜੋਤ ਗੁਆ ਬੈਠੀ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰੀਵਸ ਪੰਜਾਬ ਆ ਜਾਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਨੇ ਭਾਈ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਫਿਰੋਜਪੁਰ ਬੁਢਾਪਾ ਕੱਟਿਆ ਅਤੇ ਏਥੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਭਾਵੇਂ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਨਿਊਜੀਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਿਊਜੀਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ MEDICAL PRACTICE ਕਰਨ ਦੇ ਜਿਕਰ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ। ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ, AS FOR ME, I HAVE COME HERE TO STAY. ALL MY DEPENDENTS HAVE COME TO NEW ZEALAND WITH ME, AND I

HAVE NOW NO TIES IN INDIA. I SHOULD LIKE TO SEND MY SON TO AN EUROPEAN SCHOOL, WHERE HE WILL HAVE THE BENEFITS OF A SOUND EUROPEAN EDUCATION

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਧਾਰਣੀ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ੫ ਦਸੰਬਰ ੧੯੩੧ ਨੂੰ ਨਿਊਜੀਲੈਂਡ ਛੱਡ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਪਰਤਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਪਰ ਗੁਰਵਾਕ ਔਟਲ ਹੈ “ਨੌਕ ਨੱਥ ਖਸਮ ਹੱਥ, ਕਿਰਤ ਧਕੇ ਦੇਹੁ, ਜਹਾਂ ਦਾਣਾਂ ਤਹਾਂ ਖਾਣਾ, ਨਾਨਕਾ ਸੱਚ ਇਹੁ।”

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਰਤਣ ਤੇ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ੧੫ ਸਾਲ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸਖਤ ਮਹਿਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਕਿਤਾਬੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੇ ਇਛੁਕ ਸਨ। ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਤ ਪਾਤ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਇਰਸ ਤੁਲ ਸਮਝ ਕੇ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਗੁੰਮਨਾਮੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਘਾਟਾ ਮਾਨਸਿਕ ਅਸਾਂਤੀ ਦਾ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਸਰਦਾਰ ਐਸ. ਐਸ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਭੇਦ ਪਾ ਲਿਆ ਉਸਦੇ ਜੋਰ ਦੇਣ ਤੇ ਕੇਸ ਰੱਖ ਲਏ। ਸਿੱਖੀ ਵੇਸ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਸੰਨ ੧੯੩੭ ਵਿੱਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਹੈਲਥ ਅਫਸਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੈਲਥ ਅਫਸਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਰਮਾ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਸਫਲਤਾ ਪੁਰਵਕ ਨਿਭਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ੧੯੩੮ ਵਿੱਚ ਰੀਟਾਅਰ ਹੋ ਕੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਹੀ ਰੱਖ ਲਈ।

ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਲਨ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਨ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ੧੬ ਜੂਨ ੧੯੪੦ ਨੂੰ ਸਾਥੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਏ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਹਜਾਰਾਂ ਸਜਣਾਂ ਮਿਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜ੍ਹੇ ਸੋਜਲ ਕਰ ਗਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੌਤ ੧੬ ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਰਾ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਸੱਚੀ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੇ ਜੋ ਜਾਤ ਪਾਤ ਪਖੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਉਹ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਹੜ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ

ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਤਬਦੀਲੀ। ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪਾਪ, ਪਖੰਡ, ਜ਼ੁਲਮ, ਅਤਿਆਚਾਰ, ਬੁਠੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡ, ਟੂਏ ਟਾਮਣ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦਰਖਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ, ਮੜੀਆਂ ਮਸਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ, ਜਾਂ ਅਖੌਤੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ, ਸਮਾਜ ਨੂੰ, ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਪੀਰ ਪੈਗੰਬਰ, ਔਲੀਆ, ਅਵਤਾਰ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹਰ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਅੰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਰਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਹਰ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਰਾਤ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਧੁੱਪ ਪ੍ਰਛਾਵੇਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਮਾਜ, ਨੂੰ ਬੁਰਾਈਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਪੀਰਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿੰਮਤ, ਬੱਲ ਬੁੱਧੀ, ਬਖਸ਼ ਕੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਤਹਿਤ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1849 ਈ. ਨੂੰ ਸ. ਵਸਾਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਉਥਾਨ ਲਈ, ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦ ਜਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਵਿਧੀ ਲਈ ਬੱਲ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਬਖਸ਼ੀ ਗਈ। ਆਓ ਅੱਜ ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰੀਏ।

ਭਾਈ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1849 ਈ. ਨੂੰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਵਸਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਕੋਲ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਿੱਠੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਲਗਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ। ਭਾਈ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਤੱਕ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕਪੂਰਥਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੀ.ਏ ਗੋਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾ ਦਿਖਾਈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ

ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਨੁਮੱਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

1877 ਈ. ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਓਰੀਐਂਟਲ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਸੈਕਿੰਡ ਟੀਚਰ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲਈ। 1881 ਈ. ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ 1887 ਈ. ਵਿੱਚ ALEXANDRA READER ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸੀ ਪਦਵੀ ਉੱਤੇ ਰਹੇ। ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਂਦੇ। ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਿਆਦਾ ਦੂਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਸਦਕਾ ਲਾਹੌਰ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

ਇਸੀ ਸਮੇਂ ਸੁਆਮੀ ਦਯਾਨੰਦ ਵਲੋਂ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਲਹਿਰ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਵਲੋਂ ਈਸਾਈ ਮੱਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜੋਰ ਸ਼ੇਰ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਠਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਇੰਨੀ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਜੋ ਕਿ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਮੱਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਾਂਗੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਸਕੇ। ਫਲਸਰੂਪ ਕੰਵਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 1 ਨਵੰਬਰ 1879 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਵਿਖੇ ਜੁੜੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੀ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜਿਸਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀਵਾਨ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਥਾਪੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਅਤੇ ਸਮਰਪਨ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸਭਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਜੁੱਟ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮ ਇਹ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ, ਮਿਸਟਰ ਐਮ.ਏ.ਮਕਾਲਿਫ ਆਦਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਨ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 1877 ਈ. ਵਿਚ ਸਵਾਮੀ ਦਯਾਨੰਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤਰਾਥ ਵਿੱਚ ਹਰਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਵਜੋਂ ਧਾਂਕ ਜੰਮ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 1886 ਈ. ਵਿੱਚ “ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ” ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਇਸਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮਈਆ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਸਿਖਰਾਂ ਤੇ ਪੁਜਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਅਕ ਪਛੜੇਵੇਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ 1890 ਈ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅਸਥਾਪਨ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ, ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਈਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜਿਆਂ, ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਧਨੀ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਚੇਤੰਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਲਈ ਦਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਫੀ ਰਕਮ ਇੱਕੱਠੀ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ 5 ਮਾਰਚ 1892 ਈ. ਨੂੰ ਸਰ ਜੇਮਜ਼ ਲਾਇਲ ਦੁਆਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਥੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਵਾਲੇ ਸੰਗੀ ਸਿੰਘ, ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ, ਠਾਕਰ ਪੂਜਾ ਆਦਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਰਸਮਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਮੇਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਲਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ

ਸਨ, ਦੇ ਤਿਆਗ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਸਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਧੜੇ ਦੇ ਹੀ ਆਗੂ ਰਾਜਾ ਬਿਕ੍ਰਮ ਸਿੰਘ ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਸਮੇਂ ਉਚੇਚੇ ਵਿਛਾਉਣੇ ਵਿਛਾ ਕੇ ਅਤੇ ਤਕੀਏ ਲਾ ਕੇ ਬਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਾ ਸਮਝ ਕੇ ਇਸਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਖੋਜ ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਲਿੱਪੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਹਿੱਤ ਇੱਕ ਮਨ ਇੱਕ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਜੁੱਟ ਪਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਲਾਹੌਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ ‘ਸੁਧਾਗਰਕ’ ਅਰਥਾਤ ਧਾਰਮਕ, ਵਿਦਿਅਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਭਾਈਚਾਰਕ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਉੱਨਤੀ ਲਈ ਮਾਸਕ ਪੱਤਰ ਅਪ੍ਰੈਲ 1886 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 12 ਜੂਨ 1886 ਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਪਤਾਹਿਕ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਕੌਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਰਾਤ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਸਾ ਜਥੇਬੰਦਕ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਖਰਚਣ ਸਦਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਰਥਕ ਹਾਲਤ ਸੁਖਾਵੀਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਅਖੀਰ 24 ਸਤੰਬਰ 1898 ਨੂੰ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ) ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੰਡਾ ਘਾਟ ਵਿਖੇ ਉਹ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ।

ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜੀਵਨ ਸਮਾਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਥਾਹ ਪ੍ਰੇਮ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬੜਾ ਨਰੋਆ, ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਖਾਲਸ ਸੀ। ਉਹ ਸਮਕਾਲੀ ਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ?

ਐਨ. ਐਸ. ਸੇਵਕ

ਇਹ ਅੱਜ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸਤੰਬਰ 2001 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰੀ ਸੀ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ 100ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਗਭੱਗ 14 ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾਵਾਂ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅੰਕ ਕੱਢੇ ਸਨ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.) ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ 100 ਸਾਲਾ ਯਾਦ ਵਿੱਚ 4 ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਸਮਾਗਮ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਕਲੋੜ (ਨੰਦਪੁਰ) ਜਿਲ੍ਹਾ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਮੁੱਖ ਸਮਾਗਮ 6 ਸਤੰਬਰ 2001 ਨੂੰ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 8 ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ, ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਆਉਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਸ. ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੰਡੂਗਰ ਓ. ਐਸ. ਡੀ ਵਲੋਂ ਦਾਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 100ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਕਲੋੜ ਵਿਖੇ ਦੋ ਹੋਰ ਭਰਵੇਂ ਸਮਾਗਮ ਵੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਬਹੁ ਜਨਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਤੇ ਦੂਜਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮਾਨ ਵਲੋਂ। ਸਮੁੱਚਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਸੀ 100 ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਦਾਸ, ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.)) ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ 6-7 ਰਸਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਛਾਪੀਆਂ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਵੱਡੀਆਂ 2 ਸੁਰਖੀਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਛਾਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿ ਜੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਸਵਾਮੀ ਦਯਾਨੰਦ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇਤੂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵੱਡੇ 2 ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਐਲਾਨ ਹੀ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ

ਤੋਂ ਹੀ ਤਹਿ ਫੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰਖਵਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਜੀ ਵਲੋਂ 24 ਸਤੰਬਰ 2001 ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਕਈ ਗੇੜੇ ਮਾਰਨ ਉਪਰੰਤ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਐਵੇਂ ਚੱਕਰ ਮਾਰ ਕੇ ਬੇਫਾਇਦਾ ਪੈਸੇ ਨਾ ਖਰਚ ਕਰੋ। ਉਸ ਸਾਲ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਨਰਾਜ਼ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਗੁਸੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਹੀ, ਜੋ ਦਿਸਹੱਦੇ ਉਹ ਕਾਇਮ ਕਰ ਗਏ ਉਹ ਸਦੀਆਂ ਤੀਕ ਯਾਦ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਹ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਏ.ਸੀ ਹੈ ਤੇ 1000 ਕੁਰਸੀਆਂ ਹਨ।

100 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਜ ਸੀ। ਟੌਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਪਿਛਲੇ 9 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਫੀ ਕੰਮ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰ ਜਾਂ ਵੱਖਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਚਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋ. ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉੱਕਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹੀ ਸਹੀ। ਚਿਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸ.

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ ਤੇ ਇੰਜ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ ਜੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਬੀਤਾ ਚੁੱਕਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਕੱਢੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਜਨਵਰੀ 2010 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਦੀ ਰਹੇਗੀ ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਇਸ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਲਿਖਿਆ ਵਰਗ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਵਿਦਵਾਨ ਆਦਿ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਸਾਡੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਦਸਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਿਕ ਚੁੱਕਿਆ ਸਹੀ ਕਦਮ ਦਸਦੇ ਹਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਈ-ਮੇਲ, ਟੈਲੀਫੋਨ ਤੇ ਪੱਤਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜ ਹੈ ਬਹੁਤ ਔਖਾ। ਮੇਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਇਹ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਇੱਕ ਦੋ ਹੀ ਮਿੰਤਰ ਸਨ ਤੇ ਸਾਧਨ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਆਮਦਨ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਜ ਕਰ ਗਏ ਕਿ 100 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਹੁੰਦੇ ਸੁੰਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸਵਾਮੀ ਦਯਾਨੰਦ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮੋਢੀ ਸੀ ਤੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ। 19 ਅਪ੍ਰੈਲ 1877 ਨੂੰ ਉਹ ਲਾਹੌਰ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦਾਹੜੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਖੰਡਨ-ਮੰਡਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਬਹਿਸਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਜੋ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਜਾਂ ਮਹਾਂ ਮੂਰਖ ਕਹਿ ਕੇ ਬੇਇਜ਼ੱਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਬਤ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸਵਾਮੀ ਦਿਆਨੰਦ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ। ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੱਕ ਖੋਲ੍ਹੇ ਰੱਖੇ ਹਨ ਪਰ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਹੱਥ ਪਰ ਹੱਥ ਧਰੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਹ ਝਾਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਨਮੋਲ ਹੀਰੇ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਇਸ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਰਾਮਦਾਸੀਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਤੇ

ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਇਸ ਜਿਲ੍ਹਣ ਵਿੱਚ ਹੀ ਫਸੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਂਗ ਘੁੰਮਣ-ਘੇਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫਸੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਵੀ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਰਾਹੀਂ, ਆਪਣੀ ਕਾਰਜ ਸ਼ੈਲੀ ਰਾਹੀਂ, ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਰਾਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਇਤਹਾਸ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਕਹਿ ਲਈਏ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਯੁੱਗ ਪੁਰਸ਼ ਸਨ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਅੱਤਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਂ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਸੱਚ ਤੋਂ ਵੀ ਵਡੇਰਾ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 51 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸਦੀਆਂ ਤੀਕਰ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੈਤ੍ਰ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਿੱਸ ਹੱਦੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਧਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਝੂਠ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਠੋਕ ਵਜਾਕੇ, ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਤੇ ਇਹ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਵੀ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਹੈ।

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਤੇ ਮਾਣ ਮੱਤਾ, ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਪਿਤਾ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਘਰੋਂ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ “ਜਾਉ ਮੇਰੇ ਪਿਛੇ ਕਿਉਂ ਫਿਰਦਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਭੀ ਬ੍ਰਹਮ ਤੇ ਮੈਂ ਭੀ ਬ੍ਰਹਮ ਹਾਂ, ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਤੇਰਾ ਹੀ ਹੈ, ਜਾ ਕੇ ਸੰਭਾਲ”। ਰਾਂਝਾ ਹੋਇ ਤੁਰਿਆ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਜਿਹਾ” ਵਰਗੀ ਹਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੀਂਹ ਪੈਂਦੇ ਵਿੱਚ 8 ਸਾਲ ਦਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਬਾਲਕ ਦਿੱਤਾ ਰਾਮ, ਖਾਲੀ ਹੱਥ, ਕੱਲਮ ਕੱਲਾ, ਅਣਜਾਣ ਰਾਹਾਂ ਤੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਨਾ ਕੋਈ ਸਾਥੀ ਸੀ, ਨਾ ਕੋਈ ਸਹਾਰਾ— ਜੇ ਨਾਲ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਸਿਰਤ, ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਲਗਨ, ਹਿੰਮਤ, ਦਲੇਰੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਕਰਨ ਲਈ ਚਟਾਨ ਜੇਡਾ ਇਰਾਦਾ। ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੀ ਮਰ ਮਿਟਨ ਨੂੰ ਜੀ ਕਰਦੈ ਅਜਿਹੇ ਬਾਲਕ ਤੇ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵੀ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਲਈ ਉਹ 6 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ, ਅਰਬੀ, ਫਾਰਸੀ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਣਿਆ ਸੀ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਤੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੋਂ ਫਸਟ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ- ਉਹ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਹੀ ਛੋਹਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਕਵੀ ਵੀ ਸੀ, ਵਾਰਤਾਕਾਰ ਵੀ ਸੀ, ਕਿੱਸਾਕਾਰ ਵੀ, ਨਾਟਕਕਾਰ ਵੀ ਤੇ ਸਵੈ ਜੀਵਨੀ ਦਾ ਜਨਮਦਾਤਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਵੀ ਹਾਸਲ ਸੀ। ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦਾ ਮੋਢੀ, ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਬੇੜੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਮਰ ਭਰ ਯਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਸਿਰ ਤੋੜ ਯਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਵੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਿਰ ਕੱਢ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਮਾਣ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਕੌਮ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਦਿੱਤਾ? ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ। 1985 ਵਿੱਚ ਜਰੂਰ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ 32 ਕਿਤਾਬਾਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਮੁੜ ਛਪਵਾਈਆਂ ਸਨ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਸੀ। 2002 ਵਿੱਚ ਸ.ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡ਼ੰਗਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅਵਾਰਡ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ- ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।

ਅੱਜ ਫੇਰ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਲਾਤ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ, ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮਇਆ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਲੜਦੇ ਰਹੇ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੱਤਰ, ਈ.ਮੇਲ, ਫੋਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ- ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਕਾਲਜਾਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋ, ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਗ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਬੱਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੇਵਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਲੋਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਜਿਮੇਂ ਲਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਚੀ ਉੱਚੀ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦਾ ਰਹਾਂ। ਤੇ ਮੈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਸਾਹਸ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ

ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਅਨੁਸਾਰ “ਭਾਵੇਂ ਤੇਲੀ ਦੇ ਤਿੰਨੇ ਚਲੇ ਜਾਣ” ਮੈਂ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਾਂਗਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਅਜੇਹੇ ਸੁਹਿਰਦ ਸੰਚਾਲਕ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਜਾਵਾਂਗਾ ਜੋ ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਤੇ ਜਾਨ ਤੋੜ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ।

ਹਾਂ ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਚਣੌਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕੱਦ ਜੇਡਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੇ ਉਸ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਯਾਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਾਹਾਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਅਮਲ ਹੋ ਸਕੇਗਾ? ਕਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਖੋਲ੍ਹੇ ਬਿਨਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ-ਪੂਰੀ ਖੋਜ ਹੋ ਸਕੇਗੀ?

ਸੋ ਇਸ ਚਣੌਤੀ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਆਪਾਂ, ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਨਿਜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲਈਏ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਲਜ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਮੁਖੀ, ਜੋ ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਨਵੇਂ ਹੋਰ ਜੁੜਨ ਵਾਲੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸੋਧ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੀਮਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਮੇਰੀ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਜਾਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ, ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜੋ ਵੀ ਉਸਾਰੂ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਰਾਹੀਂ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਸਮੂਹ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠਿਆਂ ਕਰਕੇ, ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੇ, ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ, ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਦੀ ਇੱਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਰਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੋ ਆਓ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ 2 ਡਿਊਟੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਵਡਮੁੱਲੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਅੱਜ ਤੋਂ ਹੀ ਜੁੱਟ ਜਾਈਏ। ਉਮੀਦ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ।

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:-

Hardeep Singh Kocher

(M) 98728-40035

Shere Punjab Cloth Depot

Wholesale & Retail Cloth Merchant

Shop No. 12, 13, 14, Old Main Road, Near Gurdwara Gobindsar
Building, Phase-1, Vill: Mohali.

e-mail : info@sherepunjabclothshop.com, e-mail : hardeepkocher@yahoo.com

visit us at www.sherepunjabclothshop.com

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:-

सर्वे भद्राणि निराकरोति

☎ 2604000

DR. ANIL KUMAR

M.B.B.S. DCH

Ex-Major AMC

Phy. & Child Specialist

DIVYA CLINIC & CLINICAL LAB

S.C.O. 45-46, CIRCULAR ROAD, BURAIL
CHANDIGARH - 160 106

RESID. H. No 1626, SEC. 44 - B, CHANDIGARH - 160 047

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:-

MOHAN SWEETS \$ RESTAURANT

VEGETARIAN RESTAURANT
INDIAN, TANDOORI \$ CHINESE RESTAURANT FOOD

BAY SHOP NO. 393-394, SECTOR 44 D CHANDIGARH, 0172-4628744

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:-

SONU
KINDA

98880-14220
99887-29256

Mandeep Singh (Sonu)
Kulwinder Singh (Kinda)

PUNJAB
Taxi Service
LUXURY CARS AVAILABLE

Head Office : 803 Sector 52,
Opposite Bus Stand, Sec. 43,
Chandigarh

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:

0172-2609388, 93161-33498

PARAMJIT MEHTPURI (CONSULTANT)

(LIC OF INDIA)

LIC'S KOMAL JEEVAN

**FOR BRIGHT FUTURE OF YOUR CHILD. A MONEY BACK POLICY FOR
CHILDREN WITH GUARANTEED ADDITION.**

MINIMUM AGE AT ENTRY	- 0 YEAR (LBD)
MAXIMUM AGE AT ENTRY	- 10 YEARS
MATURITY AGE	- 26 YEARS
MINIMUM PREMIUM PAYING TERM	- 8 YEARS
MAXIMUM PREMIUM PAYING TERM	- 18 YEARS

MONEY BACK

AGE	18	20	22	24	26	
%	20%	20%	30%	30%		GUARANTEED ADDITION
						+LOYALTY ADDITION

UNIQUE FEATURES:-

1. MONEY BACK POLICY (ONLY FOR CHILDREN)
2. THE PAYMENT OF PREMIUM CEASES AT THE COMPLETION OF 17 YEARS OF AGE.
3. IDEAL GIFT FOR YOUR CHILD
4. FATHER CAN PROPOSE. MOTHER ALSO CAN PROPOSE. IF SHE HAS HER OWN INCOME
5. PREMIUM WAIVER BENEFIT IS AVAILABLE.
6. RISK COVERAGE AFTER COMPLETION OF 7 YEARS.

Snapshots of a realty success story ...

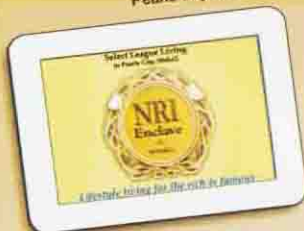
Touching Hearts, Building Confidence

Ongoing Residential projects

Nirmal Chhaya Towers
Zirakhpur

NRI Enclave
Pearls City, Mohali

Other Residential projects

GATEWAY TOWERS
NOIDA

Paradise
Saharanpur Road, Dehradun

pearls
Metro-Axis Apartments
Bajpur Kalan - Mohali

Retail & Commercial projects

PEARLS OMAXE
Nehru Subhash Place
Wazirpur

Pearls Corporate & W Mall
Manglam Place

Pearls Best Heights I & II
Nehru Subhash Place, Wazirpur

Townships coming soon

- Pearls City, Ludhiana • Pearls City, Pune
- Pearls City, Banur • Pearls City, Bhatinda
- Pearls Court, Vadodra

Pearls Infrastructure Projects Ltd.

An ISO 9001 : 2000 & 14001 : 2004 Certified Company

Corporate Office : 2nd & 3rd Floor, 'A' Wing, Statesman House, Barakhamba Road, Connaught Place, New Delhi - 110001
Ph : 011 - 43545454 Fax : 011 - 43545455

Mohali Office : SCO - 76, Phase - IX, Mohali Ph : 0172 - 2212454 Fax : 0172 - 2232454

8054860026, 8054860034, 8054860038, 8054860028

e-mail : sales@pearlsinfrastructure.com Visit us at : www.pearlsinfrastructure.com

284 UK VISAS IN LAST 143 DAYS

GET ONE WAY FREE AIR TICKET (MORE THAN 1635+ CLIENTS ALREADY BENEFITTED)

Registered Head Office: Sco 47-51, Sector 42-c, Chandigarh India, Tel: 0172 - 3264666, 3260222, 3262666
info@healthywayimmigration.com

ਸੰਦੇਸ਼

ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ
ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰਿਅਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਨਾਲ ਸਾਥ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਉਪਾਸ਼ਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਿਆ ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬੀੜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕੌਮ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਣ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਬੇਹੱਦ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ ਨੂਮ ਓਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਜੋਕੇ ਯੁੱਗ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅੱਜ ਵੀ ਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦਿ ਹਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦਾ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦਿ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ